

FAKULTET
POLITIČKIH
NAUKA
UNIVERZITET U SARAJEVU
MCMXLIX

KANTON SARAJEVO
MINISTARSTVO ZA NAUKU,
VISOKO OBRAZOVANJE I MLADE

Međunarodna konferencija

**PRIMJENA SAVJETOVANJA
U PRAKSI SOCIJALNOG RADA
– IZAZOVI I SAVREMENE
SPOZNAJE**

Knjiga sažetaka

Međunarodna konferencija
Primjena savjetovanja u praksi
socijalnog rada – izazovi i savremene spoznaje
Knjiga sažetaka

Naslov

Međunarodna konferencija Primjena savjetovanja u praksi socijalnog rada – izazovi i savremene spoznaje - knjiga sažetaka

Izdavač

Fakultet političkih nauka Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo

Za izdavača

prof.dr. Sead Turčalo

Urednici

prof.dr. Sanela Šadić, doc.dr. Anida Dudić-Sijamija

Organizacioni odbor

Doc.dr. Anida Dudić- Sijamija, predsjednik, Fakultet političkih nauka Univerzitet u Sarajevu

Prof.dr. Sanela Šadić, član, Fakultet političkih nauka Univerzitet u Sarajevu

Prof.dr. Gordana Berc, član, Pravni fakultet Sveučilište u Zagrebu

Prof.dr. Slavica Blažeka Kokorić, član, Pravni fakultet Sveučilište u Zagrebu

Prof.dr. Maja Laklija, član, Pravni fakultet Sveučilište u Zagrebu

DTP

Mahir Sijamija, MA

Međunarodnu konferenciju *Primjena savjetovanja u praksi socijalnog rada – izazovi i savremene spoznaje* organizovao je Fakultet političkih nauka Univerzitet u Sarajevu uz podršku Ministarstva za nauku, visoko obrazovanje i mlade Kantona Sarajevo.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo
364-7(048.3)

MEĐUNARODNA konferencija Primjena savjetovanja u praksi socijalnog rada – izazovi i savremene spoznaje (2023 ; Sarajevo)

Knjiga sažetaka [Elektronski izvor] / Međunarodna konferencija Primjena savjetovanja u praksi socijalnog rada – izazovi i savremene spoznaje, Sarajevo, 10. novembar, 2023. godine. - El. knjiga. - Sarajevo : Fakultet političkih nauka Univerzitet, 2023

Način pristupa (URL): https://fpn.unsa.ba/b/wp-content/uploads/2023/10/Knjiga-sazetaka_PRIMJENA_SAVJETOVANJA_U_PRAKSI_SOCIJALNOG_RADA_IZAZOVI_I_SAVREMENE_SPOZNAJE.pdf. - Nasl. sa nasl. ekrana. - Opis izvora dana: 31. 10. 2023.

ISBN 978-9926-475-53-6

COBISS.BH-ID 56990214

Međunarodna konferencija
Primjena savjetovanja u praksi
socijalnog rada – izazovi i savremene spoznaje
(Sarajevo, 10. novembar, 2023. godine)

Knjiga sažetaka

Fakultet političkih nauka
Sarajevo, 2023. godine

UVODNA RIJEČ

Na konferenciji Ujedinjenih naroda (UN) o održivom razvoju 2015. godine, 150 svjetskih čelnika usvojilo je Program globalnog razvoja (Agenda 2030) u okviru kojeg je doneseno 17 ciljeva održivog razvoja. Jedan od ciljeva jeste „promocija zdravog života i dobrobiti ljudi svih životnih dobi“. Vodeći se navedenim principom, a da bi se postigla dobrobit svih ljudi i omogućio zdrav život, potrebno je pružiti pomoć svakom pojedincu za napredak i razvoj.

Zbog važnosti očuvanja mentalnog zdravlja, bitno je istaknuti savjetodavni rad kao specifičan način pružanja pomoći pojedincima u njihovom ličnom rastu, razvoju, sazrijevanju i prilagođavanju životnim uslovima, kako bi se osposobili za samostalno rješavanje aktualnih i budućih problema.

Savjetodavni rad predstavlja važnu kariku podrške u modernom društvu zbog ubrzanog tempa društvenih promjena i izazova s kojima se ljudi suočavaju. Struktura društva se mijenja, a s njom i način na koji ljudi žive, rade i komuniciraju. Ove promjene često donose sa sobom stres, nesigurnost i nedostatak jasnih smjernica. Savjetodavni rad nije samo važan za pojedince, već i za društvo - jačanje mentalnog zdravlja i socijalne dobrobiti ljudi doprinosi jačanju zajednice i stvaranju zdravijeg i stabilnijeg društva.

Ako posmatramo društvene probleme (siromaštvo, nezaposlenost, socijalnu isključenost, transformaciju porodice i dr.) koji se sa globalne razine „prelijevaju“ u bosanskohercegovačko društvo, gdje su zbog kompleksnosti postratne realnosti, pomenuti problemi izraženiji, onda možemo zaključiti da je od naučne i društvene važnosti promicati savjetodavni rad kao bitnu društvenu kariku u rješavanju nagomilanih (društvenih) problema. Naime, globalizacija, proces tranzicije, posljedice ratnih i drugih društvenih procesa, doprinijeli su pojavi novih socijalnih problema koji utiču na pojedince, porodice i društvo.

Prisutnost ovih promjena iziskuje strukovne dileme u kojima se upravo socijalni rad može posmatrati kao „posebna stručna zona“ kojoj je cilj pomoći ljudima da riješe svoje probleme.

S obzirom na navedeno, glavni cilj međunarodne konferencije *Primjena savjetovanja u praksi socijalnog rada – izazovi i savremene spoznaje* je predstaviti savjetovanje kao profesionalni odnos koji je namijenjen osnaživanju pojedinaca i grupa, kako bi živjeli kvalitetniji život. Pored teorijskih razmatranja o važnosti unapređenja savjetodavnog rada u Bosni i Hercegovini, konferencija je prilika da stručni djelatnici (socijalni radnici, psiholozi, pedagozi, psihoterapeuti) aktivno učestvuju i predstave profesionalna iskustva u radu sa pojedincima, djecom, mladima, bračnim partnerima i porodicama u prevazilaženju životnih teškoća uz pomoć savjetodavnog rada.

Razmjena profesionalnih iskustva će doprinijeti promicanju važnosti kontinuiranog unapređenja savjetodavnog rada kao značajne karike pomoći pojedincima i društvu u cjelini.

Predsjednik Organizacionog odbora
Doc.dr. Anida Dudić-Sijamija

SAVJETOVANJE

KAO TEMELJNA METODA POMAGANJA

*Prof.dr. Gordana Berc, Studijski centar socijalnog rada
Pravni fakultet Sveučilište u Zagrebu*

Savjetovanje je proces uspostavljanja suradnog i radnog odnosa između savjetovatelja i korisnika odnosno osobe u savjetovanju, s ciljem da se kod osobe potakne promjena u poboljšanju kvalitete odnosa s okolinom te potakne proces povećanja kapaciteta samopoštovanja, samopouzdanja i samoosnaživanja osobe. Osim toga, savjetovanje pomaže osobi u procesu prihvaćanja vlastitog realiteta, preuzimanju odgovornosti za vlastite postupke te u stvaranju uvjeta za pozitivne promjene u vlastitom životu. Savjetovatelj tijekom procesa savjetovanja svojim pristupima, vještinama i tehnikama, a prije svega svojim odnosom povjerenja i profesionalne podrške, pomaže osobi u postizanju osobnih uvida i sagledavanja životnih pozicija. Tijekom savjetovanja savjetovatelj osnažuje osobu u razvoju postojećih i izgradnji novih resursa za konstruktivno suočavanje s problemskim situacijama te ga usmjerava na vještine procjene najboljih rješenja i izlaza iz problema uvažavajući specifičnosti vlastitih životnih konteksta (npr. obiteljski, radni, zdravstveni, kulturalni, religiozni, nacionalni, kontekst mreže podrške, i dr.).

Osobe u savjetovalište najčešće dolaze radi nezadovoljstva partnerskim i obiteljskim odnosima ili o odnosima na radnom mjestu ili s prijateljima, odnosima u romantičnim vezama, prilagodbi na novu sredinu, radi gubitka voljene osobe i slično. Uspješan proces savjetovanja, osim navedenog, pomaže osobi da razumije značenje i snagu vlastitih emocija, djelovanje osobnih postupaka i odnosa s okolinom te da shvati uzroke osobnih problema. Kako bi se ostvarili navedeni ishodi savjetovanja savjetovatelj primjenjuje stručne kompetencije rukovodeći se etikom struke socijalnog rada i osnovnim principima savjetovanja. Suvremeni način života te različite okolnosti (poput pandemije COVID-19) od svih tipova savjetovanja sve više stavlja u fokus e-savjetovanje, koje je po svojim prednostima dostupnije, manje izlažuće za osobu, „privatnije“ i anonimnije, dok je s druge strane u tom savjetovanju teže pratiti neverbalnu komunikaciju, ostvariti suradni i radni odnos, što su neki od izazova provedbe ovog oblika savjetovanja.

Ključne riječi: savjetovanje, metoda, pomoć, savjetovalište, savjetovatelj.

SAVETODAVNO USMERAVANJE KAO KLJUČNI DEO PRAKSE SOCIJALNIH RADNIKA

Prof.dr. Anita Burgund, Odeljenje za socijalnu politiku i socijalni rad Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Beogradu

Savetodavno usmeravanje predstavlja suštinsku komponentu prakse socijalnih radnika u cilju pružanja podrške i promovisanja pozitivnih promena u životima korisnika. Ovaj rad istražuje značaj i ulogu savetodavnog usmeravanja u profesionalnom kontekstu socijalnog rada istražujući njegove osnovne principe, tehnike i njegovu primenu u različitim socijalnim okruženjima. Osim toga, rad razmatra koristi i izazove koji proizilaze iz ove ključne komponente socijalnog rada.

Socijalni radnici su često prvi kontakt klijenata sa sistemom podrške i pomažu im da razumeju, procene i reše različite životne izazove. Savetodavno usmeravanje je veština koja omogućava socijalnim radnicima da pruže emocionalnu podršku, razvijaju samosvest klijenata, identifikuju resurse i strategije za rešavanje problema, i podstiču promene u ponašanju. Ovaj proces podrazumeva aktivno slušanje, postavljanje otvorenih pitanja, refleksiju, postavljanje ciljeva i planiranje akcija.

Kroz primere iz prakse i istraživanja, ovim radom će biti prikazano i kako savetodavno usmeravanje može doprineti poboljšanju mentalnog zdravlja, međuljudskih odnosa i socijalnog funkcionisanja klijenata. Takođe, razmatra izazove sa kojima se socijalni radnici suočavaju, kao što su etički dileme, kulturna osetljivost i potreba za kontinuiranom profesionalnom obukom.

U zaključku, savetodavno usmeravanje je ključna veština u praksi socijalnih radnika koja omogućava efikasno pružanje podrške klijentima u različitim situacijama. Razumevanje principa, tehnika i izazova savetodavnog usmeravanja pomaže socijalnim radnicima da ostvare dublji uticaj u poboljšanju dobrobiti svojih klijenata i unaprede kvalitet njihovih života.

Ključne reči: socijalni rad, praksa, savetodavno usmeravanje, veština, mentalno zdravlje.

PRIMJENA SAVJETOVANJA U PRAKSI SOCIJALNOG RADA U BOSNI I HERCEGOVINI

*Doc.dr. Anida Dudić-Sijamija, Odsjek za socijalni rad Fakultet političkih nauka
Univerzitet u Sarajevu*

Struktura, odnosi i brzina promjena u savremenom društvu postavljaju mnogobrojne zahtjeve koje predstavljaju izazovi za pojedince, porodice i grupe. Pretjerani zahtjevi i očekivanja pred kojima se nalaze, ukoliko nemaju podršku, izazivaju osjećaj bespomoćnosti i dovode do krize. Upravo iz tih razloga, javila se potreba za pomoći podrškom koju pružaju stručnjaci kroz savjetodavni tretman.

Savjetovanje se može sagledati kao sveobuhvatna intervencija ili metoda koja ima široku primjenu u raznim područjima. Razvoj integrativne perspektive savjetovanja zahtijeva edukacije i savjetodavnu praksu koju provode stručnjaci pomažućih profesija. Iako je savjetodavni rad dugo vremena bio rezervisan za psihijatre i psihologe, u posljednjih nekoliko decenija mnogi stručnjaci pomagačkih profesija postaju savjetnici. Djelovanje stručnjaka zavisi od obrazovanja, tehnika koje koristi i završene edukacije.

U radu će biti prezentirani rezultati istraživanja o primjeni savjetovanja u praksi u Bosni i Hercegovini s fokusom na profesionalna iskustva socijalnih radnika. Korištenje savjetodavnog rada u različitim disciplinama pokazuje da više ne postoje oštre podijele na struku i stručnjake koji imaju „isključivi monopol“ u radu sa klijentima. Socijalni radnici koji učestvuju u savjetodavnom radu koriste metode socijalnog rada u prevenciji i liječenju psihosocijalnih poremećaja. U tom nastojanju, socijalni radnici procjenjuju potrebe klijenta i nastoje razumijeti kako okruženje utiče na pojedinca. Koristeći sintezu školskih pravaca i različitih tehnika, pomažu klijentima da riješe životne probleme.

Ključne riječi: savjetovanje, pomoć, stručnjaci, socijalni radnici, izazovi, profesionalna iskustva.

SISTEMSKA PORODIČNA TERAPIJA SA PAROVIMA

mr.sci. Elma Avdić, stručna savjetnica za savjetodavno-terapeutski rad u KJU Porodično savjetovalište Sarajevo

Interpersonalnost kao susret dvije ličnosti u partnerskom odnosu neponovljiv je susret u prirodi. Taj jedinstveni susret produbljuje se kroz bliskost, povjerenje, poštovanje uz formiranje pravila, sistema vrijednosti, vjerovanja, planiranja budućnosti itd. Na taj način se u partnerskom odnosu uspostavlja proces međusobne adaptacije na novonastali kvalitet zajedništva i na život na jednom višem nivou od pojedinačnog. Smisao partnerskih odnosa, na nivou interpersonalnih odnosa, treba tražiti u potrebi partnera da kao ličnosti sazrijevaju unaprijeđujući svoje zajedništvo. Ključne opservacije, empirijska istraživanja i teorijski koncepti ukazuju da u okviru svojih odnosa parovi treba da rade na zadacima koji se tiču obaveza, brige, komunikacije, konflikta/kompromisa, intimnosti, pogodnog balansa snaga te specifičnih zadataka.

Parovi dolaze na savjetovanje zarobljeni u „ćorsokaku“ kojeg nisu u stanju da promijene pozivajući terapeuta u intimu svojih bitaka, nadajući se novom usmjerenju. U svom radu terapeuti nastoje da pomognu parovima da se iz svoje reaktivne pozicije pomjere u više dijalošku poziciju, iz gledišta o sebi kao žrtvi u poziciju sve veće odgovornosti i ličnog djelovanja. Disfunkcionalni partnerski odnosi postaju takvi u jednom od tri polja: na nivou povezanosti ili privrženosti između partnera, u fleksibilnosti načina pristupa partnera u konfliktu, u stepenu komplementarnosti njihovih uloga i pozicija u braku.

Umjetnost porodične terapije sastoji se u tome da se terapeut pridruži paru, iskusi realnost onako kako je oni sami doživljavaju, uključi se u ponovljene partnerske transakcije i uobličiti način na koji partneri misle i ponašaju se. Pridruživanjem terapeut postaje agent promjene. On radi sa tjeskobom partnerskog sistema, svaki put prilagođavajući rad klijentima, doprinoseći različitom, produktivnom načinu života klijenata. Tako se u terapijskoj sobi kreira jedan drugi svijet nudeći partnerima novu realnost.

Sistemska terapija nudi jasnu konceptualizaciju odnosa para koji odgovara empirijskim istraživanjima o partnerskim problemima i vezama odraslih. Na taj način polje odraslih veza prestaje bit misterija, već čist i jasan teren gdje terapeut može da vodi i podržava parove u njihovoj borbi za sigurnu vezu.

Ključne riječi: savjetovanje, sistemska porodična terapija, parovi.

JEDNORODITELJSKE PORODICE: POTREBA ZA FUNKCIONALNOM PODRŠKOM I SAVJETOVANJEM

*Prof.dr. Sanela Šadić, Odsjek za socijalni rad Fakultet političkih nauka
Univerzitet u Sarajevu*

Jednoroditeljske porodice, koje su danas veoma zastupljene, suočavaju se višestrukim problemima od preopterećenosti roditelja, ekonomskim, stambenim, emocionalnim, psihološkim, roditeljskim izazovima i poteškoćama, ali i formalno-pravnim. Šadić, Ždralović i Emirhafizović (2020) su proveli kvalitativno istraživanje o jednoroditeljskim porodicama, donoseći relevantna saznanja o problemima s kojima se suočavaju. Ranjivost ovih porodica je višedimenzionalna, što će biti ilustrirano kroz nekoliko praktičnih primjera.

Nedostatak ili potpuno odsustvo podrške čini ove porodice dodatno ranjivim. Podrška treba biti funkcionalna, a usluge savjetovanja dostupne. Stoga će se ovdje govoriti ne samo o rizicima i problemima s kojima se ove porodice suočavaju, nego i mogućim profesionalnim odgovorima-savjetovanjem. Savjetovanje može biti izuzetno korisno za samohrane roditelje kako bi, uz profesionalnu podršku uspostavili ravnotežu u svakodnevnom funkcionisanju. U grupama za podršku postiže se osjećaj pripadnosti, a mogu biti izuzetno korisne za pružanje emocionalne podrške, dijeljenje iskustava i pružanje praktičnih savjeta.

Ove grupe obično okupljaju ljude koji prolaze kroz slična iskustva i mogu pružiti ohrabrenje i razumijevanje. Individualno savjetovanje može biti usmjereno na ekonomske, emocionalne probleme, razvijanje roditeljskih kompetencija, rješavanje problema, komunikacijske kompetencije, planiranje budućnosti, ali i rad s djecom. Kompetencije koje stručnjaci trebaju da imaju su razumijevanje, empatija, ali i poznavanje formalno-pravnog sistema i resursa u zajednici.

Ključne riječi: jednoroditeljske porodice, problemi, funkcionalna podrška, savjetovanje.

PSIHOSOCIJALNI TRETMAN OVISNIKA: ISKUSTVA IZ KLINIČKE PRAKSE

*Adila Softić, psiholog i psihoterapeut CTA, ECP holder,
JZU Zavod za bolesti ovisnosti ZDK, Zenica*

Bolesti uzrokovane ovisnošću imaju hroničan i progresivan tok, značajno utiču na fizičko i mentalno zdravlje, što dovodi do društvenih devijacija i raznih kriminalnih aktivnosti. Ove bolesti razvijaju i psihičku i fizičku ovisnost, stvarajući kompleksne potrebe za liječenjem koje se protežu izvan neposrednih medicinskih intervencija. Psihološka ovisnost, koju karakterizira prisila da se ponovno stvori euforično stanje izazvano supstancom, zahtijeva intervencije liječenja koje traju najmanje dvije godine. Fizička ovisnost odražava fiziološku adaptaciju tijela na supstancu, što dovodi do sindroma tolerancije i ustezanja.

Kroz našu praksu, analizirali smo slučajeve, ispitujući pacijente iz različitih sredina, čime smo potvrdili da ovisnost nadilazi spol, dob i obrazovni nivo. Individualne crte ličnosti, karakteristike supstance i društveni faktori su se pojavili kao značajni doprinosi razvoju zavisnosti. Posebno, pojedinci sa nezrelim, zavisnim ličnostima i niskim samopoštovanjem pokazali su veću sklonost ka regresivnom ponašanju i oslanjanju na supstance. Ove osobe se često suočavaju s izazovima suočavanja s frustracijama, bolom i napetošću, što dovodi do bijega u odlučivanju, duhovnog osiromašenja, društvene izolacije i agresije.

Naša iskustva iz prakse ukazuju na prevalenciju komorbidnih stanja, uključujući depresiju, neuroze, psihoze, poremećaje ličnosti, hepatitis i cirozu jetre, što komplikuje proces oporavka. Učinkovito liječenje zahtijeva multidisciplinarni pristup, kombinirajući farmakoterapiju i psihoterapiju. Između savjetovanja i psihoterapije postoji razlika ali je ključno za oba pristupa jeste adekvatan terapijski odnos, motivacioni intervju i empatična komunikacija.

Edukacija također, igra ključnu ulogu u terapijskom procesu, osnažujući pacijente da steknu uvid u svoje stanje i podstičući poboljšanje životnog stila. Angažman pacijenata pojavljuje se kao ključni faktor uspjeha.

Neophodan je zajednički pristup liječenju, uključujući sisteme podrške, često roditelja, staratelja ili supružnika, u put oporavka. Usvojeni modaliteti liječenja podrazumijevaju individualnu psihoterapiju, psihološko savjetovanje i grupne terapijske sesije.

Poseban element u uspjehu liječenja ovisi o kompetentnim, kvalifikovanim terapeutima koji utjelovljuju čvrsto uvjerenje u mogućnost promjene. Naša zapažanja naglašavaju da stavovi terapeuta – i verbalni i neverbalni – duboko utiču na ishod liječenja. Oni koji su skeptični u pogledu izvodljivosti promjene moraju tražiti nadzornu podršku ili se suzdržati od angažmana s tako delikatnom demografijom.

Ključne riječi: bolesti ovisnosti, psihoterapija, savjetovanje, psihoterapeut

POTREBA ZA USLUGOM SAVJETOVANJA I VAŽNOSTI BRIGE ZA MENTALNO ZDRAVLJE MLADIH U RANJIVIM SITUACIJAMA

*Prof.dr. Maja Laklija, Studijski centar socijalnog rada
Pravni fakultet Sveučilište u Zagrebu*

Posljednjih godina mentalno zdravlje djece i mladih predstavlja globalni javno-zdravstveni problem te se navodi kao prioritet u različitim sustavima socijalnih politika diljem Europe. Intenzivne društvene promjene, epidemije, prirodne katastrofe, ratovi itd. postaju sve prisutnije u današnjem društvu što dovodi do povećane potrebe za pružanjem usluga podrške, kao što su savjetovanje i krizne intervencije, te promocija mentalnog zdravlja koje su u fokusu ovog izlaganja. Potreba za uslugom savjetovanja i važnosti brige za mentalno zdravlje djece i mladih obično se aktualizira u situacijama, poput događaja s tragičnim ishodima npr. vršnjačkog nasilja, samoubojstva, nasilnih incidenata i sl. kada je ono već narušeno. Djeca i mladi spadaju u dobno i razvojno specifičnu populaciju, čije je mentalno zdravlje pod utjecajem brojnih čimbenika koji utječu na nastanak i održavanje poteškoća u mentalnom zdravlju te pridonosi porastu problema/poremećaja mentalnog zdravlja. Među tim čimbenicima su uz razvojne čimbenike i čimbenici vezani za vršnjake, utjecaj medija, čimbenici vezani uz kvalitetu i kontekst njihovog obiteljskog života (npr. socioekonomski status, siromaštvo, odrastanje u obitelji s većim teškoćama u funkcioniranju, odrastanje u sustavu alternativne skrbi, pripadnost manjinskim skupinama itd.) te brojni drugi. Uvažavajući navedeno i specifičnost populacije djece i mladih usluge mentalnog zdravlja trebaju biti prilagođene njima, njihovom stupanju neurobiološkog i psihosocijalnog razvoja te životnog okruženje koje neke od njih svrstava u *ranjive* skupine tj. djecu i mlade u *ranjivim situacijama*.

Primjer jedne takve usluge je usluga savjetovanja mladih osoba u okviru Savjetovaništa za studente Pravnog fakulteta, Sveučilišta u Zagrebu. Mnogi studenti imaju poteškoće ili potrebe koje se mogu uspješnije prevladati i podmiriti ako imaju pristup savjetovanju kao resursu koji nudi podršku i pomoć u dolaženju do uvida, istraživanja alternativa, donošenja odluka i/ili unapređenju strategija suočavanja sa stresorima.

Pravovremena i učinkovita pomoć u rješavanju potreba tih studenata povećava vjerojatnost da će ostvariti svoje obrazovne ciljeve, te prevenirati ili ublažiti poteškoće vezane uz mentalno zdravlje.

Cilj je izlaganja podijeliti iskustvo desetogodišnjeg rada sa studentima te ukazati i problematizirati izazove s kojima se kao savjetovateljice (socijalne radnice s edukacijom iz psihoterapije) susrećemo u području savjetovanja i brige za mentalno zdravlje studenata.

Ključne riječi: mentalno zdravlje, mladi, savjetovane, prevencija, podrška.

POTREBE I MOGUĆNOSTI ZA UNAPREĐIVANJEM PARTNERSKOG SAVJETOVANJA PRIJE SKLAPANJA BRAKA

*Prof. dr. sc. Slavica Blažeka Kokorić, Studijski centar socijalnog rada
Pravni fakultet Sveučilište u Zagrebu*

U izlaganju će biti prikazani rezultati istraživanja provedenog s 245 zaručnika koji su pohađali zaručnički tečaj kao sastavni dio pripreme za sklapanje braka u okviru Katoličke Crkve. Cilj istraživanja je bio ispitati kakva su obilježja partnerskih odnosa zaručnika, kako zaručnici procjenjuju kvalitetu svog partnerskog odnosa (zadovoljstvo odnosom, učestalost partnerskih sukoba, stilove i efikasnost rješavanja sukoba te načine reagiranja u stresnim situacijama), te u kojoj mjeri su zainteresirani za uključivanje u savjetovanje i druge aktivnosti usmjerene na jačanje kvalitete partnerskog odnosa.

Dobiveni nalazi oslikavaju specifičnu dinamiku partnerskih veza u fazi ulaska u brak koja je uobičajeno popraćena visokom početnom idealizacijom i pozitivnom valorizacijom partnerskoga odnosa. Istovremeno, trendovi porasta razvoda braka pokazuju da je već u periodu pripreme za brak potrebno značajno više pažnje posvetiti jačanju kapaciteta partnera za uspješno suočavanje s različitim izazovima koji ih očekuju u budućem zajedničkom životu.

U okviru pripreme za brak trebalo bi potaknuti zaručnike na uključivanje u savjetovanje i druge aktivnosti usmjerene na jačanje kvalitete partnerskoga odnosa, kako bi što objektivnije sagledali različite aspekte svoga odnosa, te unaprijedili svoje vještine razrješavanja partnerskih sukoba i prevladavanja stresnih situacija jer upravo ove dimenzije partnerskog odnosa predstavljaju važne odrednice kasnije kvalitete i stabilnosti braka.

Naime, hoće li se brak uspjeti održati u uvjetima nedaća i kriza, u velikoj mjeri ovisi o dobroj pripremi za brak, koja uključuje stvaranje čvrstih temelja za zajednički bračni život te izgradnju obiteljske otpornosti.

Kada je u pitanju spremnost zaručnika za uključivanje u savjetovanje i druge oblike stručne podrške, rezultati ovog istraživanja su pokazali da 21,8 % zaručnika iskazuje visoku i 13,4 % vrlo visoku spremnost, 27,6 % osrednju, 17,2 % nisku, dok 15,1 % uopće nije spremno za uključivanje u takav oblik podrške, a 5 % je neodlučno. Pokazalo se da žene u odnosu na muškarce značajno motiviranije za uključivanje u savjetovanje i druge aktivnosti usmjerene na jačanje kvalitete partnerskih odnosa.

Nadalje, pokazalo se da postoji pozitivna povezanost između procjene važnosti vjere u osobnom životu zaručnika sa spremnošću na traženje pomoći od stručnjaka i svećenika, kao i na uključivanje u dodatne edukacije i radionice usmjerene na jačanje kvalitete partnerskoga odnosa. Utvrđeno je i da zaručnici koji procjenjuju veću osobnu i partnerovu spremnost na otvoreno iskazivanje očekivanja i potrebe za podrškom, češće koriste aktivno slušanje i iskazuju podršku partneru u traženju rješenja te češće preuzimaju zadatke na sebe s ciljem rasterećenja partnera u stresnim situacijama, ujedno iskazuju i veću spremnost na traženje pomoći od stručnjaka.

Nalazi istraživanja potvrđuju da su za uključivanje u savjetovanje otvoreniji parovi koji imaju bolje razvijene strategije konstruktivnog nošenja sa stresnim situacijama u partnerskom odnosu što ukazuje na potrebu da se usluga savjetovanja približi i parovima koji imaju izraženije teškoće u partnerskom odnosu. U tom kontekstu posebno je važno na tečajevima pripreme za ženidbu te u bračnim i obiteljskim savjetovalištim potaknuti zaručnike da otvoreno razgovaraju o poteškoćama u svom odnosu te da budu spremni pravodobno se uhvatiti u koštac s problemima koji bi dugoročno mogli umanjiti kvalitetu braka i voditi k bračnoj nestabilnosti.

Ključne riječi: savjetovanje, pripreme za sklapanje braka, vjerska obuka, parovi.

MODEL PODRŠKE KORISNICIMA SAVEZA SUMERO: INDIVIDUALNA I GRUPNA PSIHOSOCIJALNA PODRŠKA I SAVJETOVANJE OSOBA SA INTELEKTUALNIM POTEŠKOĆAMA PO MJERI KORISNIKA

*Tanja Tankosić Girt, psihologinja, EAP porodično
sistemska psihoterapeutkinja, supervizorka i edukatorka*

Savez SUMERO je savez organizacija koji pruža podršku osobama sa intelektualnim teškoćama na području Federacije BiH. Formalno je uspostavljen 2000. godine i broji 30 članica i veliki broj partnerskih organizacija širom Bosne i Hercegovine. Aktivnosti Saveza su: rad na procesu deinstitucionalizacije i mogućnostima za samostalan život u zajednici, osnaživanje osoba sa intelektualnim poteškoćama kroz razne vidove edukacija, podizanje svijesti i razvoj mreže samozastupnika i promocija i rad na ostvarivanju prava zagwarantovanih UN Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom.

Od 2018. godine prepoznata je potreba za uspostavljanjem modela pružanja individualnog i grupnog savjetovanja i psihosocijalne podrške za korisnice i korisnike usluga Saveza na području Kantona Sarajevo. Usluge su modelovane uvažavajući specifičan kontekst iz kojeg korisnici potiču kao i trenutni kontekst u kojem žive. Ciljevi individualnog savjetovanja su pružanje podrške za svakodnevno funkcionisanje, izgradnja ličnih i relacionih kapaciteta, prorada ranih trauma i uspostavljanje sigurnog attachmenta, jačanje kapaciteta za upravljanjem emocijama i stresom, jačanje kapaciteta za osamostaljivanjem i redukcija osjećaja stigmatizacije zbog psihičkih oboljenja i/ili intelektualnih poteškoća. Individualne seanse se prema potrebama korisnika odvijaju u terapijskom okruženju, van stambenih zajednica.

Grupna podrška se realizuje unutar stambenih zajednica sa korisnicama i korisnicima koji žive unutar tih zajednica. Cilj grupnih susreta je uspostava funkcionalnih sistema, građenje i unaprijeđenje funkcionalne dinamike, rad na snagama kohezivnosti ali i autonomije unutar zajednica, izgradnja atmosfere poštivanja ličnih i grupnih granica, uspostava funkcionalnih modela nošenja sa krizom unutar zajednica i podržavanje funkcionalnih obrazaca ponašanja.

Usluge savjetodavnog rada i pružanja psihosocijalne podrške pružaju dipl. psihologinje i porodično sistemske terapeutkinje. Model podržava i odražava specifične individualne potrebe svakog od korisnika/ca koji ih koriste ali i specifičnosti dinamike i strukture svake stambene zajednice u kojoj se pružaju usluge.

Ključne riječi: savjetovanje, individualna psihosocijalna pomoć, grupna psihosocijalna pomoć, osobe sa intelektualnim poteškoćama.

RAZVOJ PRVE ONLINE PLATFORME ZA PSIHOTERAPIJU U BIH UZ PODRŠKU STRUČNJAKA IZ OBLASTI SOCIJALNOG RADA

*Sandra Zaimović, MA socijalnog rada,
geštalt psihoterapeutkinja, Psihotron.ba*

Potreba za online platformom koja nudi psihoterapijske usluge na području Bosne i Hercegovine se ukazala u vrijeme pandemije i preventivnih mjera koje su ograničile kretanje građana i uzrokovale osjećaj neizvjesnosti, te mnoge druge neugodne i neprijatne emocije. U tom globalno teškom periodu, psihoterapija u Bosni i Hercegovini je dobila priliku da se razvija na više aspekata. Platforma Psihotron.ba je jedinstveno mjesto koje okuplja diplomirane psihoterapeute različitih pravaca. Kao prva ovakva platforma u Bosni i Hercegovini osigurala je jednostavan pristup psihoterapiji za građane. Također, platforma psihoterapeutima osigurava medijsku promociju iz oblasti mentalnog zdravlja. Cilj rada je predstaviti online način rada u psihoterapiji, razvojem prve platforme za psihoterapiju u BiH, predstaviti dosadašnje rezultate rada, promovirati značaj okupljanja za razvoj psihoterapije, kao i lični razvoj stručnjaka.

Poseban fokus je na predstavljanju uloge socijalnih radnika u unapređenju mentalnog zdravlja klijenta kroz holistički pristup koji u psihoterapiju donosi brojne prednosti i omogućava stvaranje održivih promjena u mentalnom zdravlju. Socijalni radnici donose vještine postavljanja ciljeva i rad na praktičnim problemima. Integracija ovih vještina u terapeutske seanse omogućava klijentima da razviju strategije za rješavanje konkretnih problema koji utiču na mentalno zdravlje. Obrazovanje i iskustvo u radu socijalnih radnika sa pojedincima, porodicama i zajednicama omogućava da bolje razumiju šire socijalne faktore koji utiču na mentalno zdravlje. Socijalni radnici vješto prepoznaju važnost sistema podrške i okoline u kojoj se klijenti nalaze. Još jedan ključni aspekt integracije socijalnih radnika u psihoterapiju je sposobnost rada sa različitim skupinama klijenata. Kroz razumijevanje kulturoloških razlika i poštovanje različitih vrijednosti i vjerovanja, stvaraju inkluzivno okruženje. U konačnici, socijalni radnici donose jedinstvenu perspektivu u psihoterapiju koja daje doprinos boljem tretmanu mentalnog zdravlja.

Ključne riječi: online psihoterapija, platforma za online psihoterapiju, socijalni radnici u oblasti psihoterapije.

SAVJETODAVNI RAD SA ŽENAMA ŽRTVAMA PORODIČNOG NASILJA

*Mr.sci. Nermina Vehabović-Rudež, psiholog i realitetni psihoterapeut (EAP),
Centar za mentalno zdravlje Visoko*

Psihološki savjetodavni rad sa žrtvama porodičnog nasilja ima svoje specifičnosti, ali nosi i zahtjevnost tokom samog procesa savjetovanja, kako za žrtvu nasilja tako i za profesionalca koji radi savjetovanje.

U ovom radu bit će predstavljena iskustva iz dugogodišnjeg psihološkog savjetodavnog rada sa ženama žrtvama porodičnog nasilja koji je baziran na teoriji izbora dr. Williama Glassera uokvirenoj u realitetnu terapiju.

Realitetna terapija je pristup preko kojeg klijent uz terapeuta/savjetodavatelja uči osvještavati, razumjeti i mijenjati vlastito ponašanje u skladu sa idejom da sam upravlja svojim životom. Pristup terapeuta/savjetodavatelja se bazira na razumijevanju da je čovjek slobodno i odgovorno biće koje je motivisano iznutra i čije je ponašanje namjensko.

Cilj realitetne terapije je omogućiti klijentu zamjenu tradicionalnih uvjerenja, uvjerenjima teorije izbora čime će unaprijedi svoje odnose, a na taj način i svoje mentalno zdravlje. Slijedom ovoga, ovaj terapijski pristup osim što žrtvi nasilja tokom savjetodavnog rada nudi prihvaćanje i podršku, nudi i priliku da nauči nova životna uvjerenja koja joj pomažu da psihološki ojača, promijeni pogled na sebe i druge oko sebe kako se ne bi vratila u nasilni okvir i kako bi očuvala svoje mentalno zdravlje.

U ovom radu osim predstavljanja teorijskog okvira savjetodavnog rada sa žrtvama porodičnog nasilja, biće prikazan kratki primjer savjetodavnog rada.

Ključne riječi: žrtva porodičnog nasilja, teorija izbora, realitetna terapija, savjetodavni rad.

RAD SA RAZLIČITIM OBLICIMA PORODICA KROZ PRIZMU SISTEMSKE SUPERVIZIJE UŽIVO U TRENINGU ZA SISTEMSKE PSIHOTERAPEUTE

*Armina Čerkić, sistemski porodični psihoterapeut, certificirani životni trener,
Institut Menits*

U suvremenom društvu svjedoci smo postojanja različitih oblika porodica. Raznolikost u porodičnim strukturama i dinamikama predstavlja izazov za psihoterapeute koji rade u okviru sistema porodične terapije. U radu se fokusiramo na primjenu systemske supervizije uživo kao sredstva za podršku i edukaciju budućih systemskih porodičnih psihoterapeuta.

Systemska supervizija uživo pruža priliku terapeutima da dobiju neposrednu povratnu informaciju o svom radu, čime se ubrzava njihov profesionalni razvoj i produbljuje razumijevanje kompleksnih porodičnih dinamika. Kroz analizu slučajeva i praktičnih primjera, ovaj rad istražuje kako supervizija može pomoći terapeutima da se prilagode različitim oblicima porodica, prepoznaju specifične izazove svake porodične strukture i pruže najefikasniju moguću podršku.

U zaključku, ističemo važnost kontinuirane edukacije i supervizije kao ključnih elemenata u obuci i profesionalnom razvoju systemskih porodičnih psihoterapeuta. Systemska supervizija uživo ne samo da obogaćuje terapeutske vještine i znanje, već i potiče samosvijest i refleksiju, što je od suštinskog značaja za etičku i efikasnu praksu.

Ključne riječi: systemska supervizija, systemska psihoterapija, porodična dinamika, različiti oblici porodica.

ODGOVORNO RODITELJSTVO: PROGRAMI IZOBRAZBE RODITELJA I PEDAGOŠKI SAVJETODAVNI RAD – PRILIKE, PREPREKE I IZAZOVI

Prof. dr. Sandra Bjelan

Univerzitet u Sarajevu – Filozofski fakultet, Odsjek za pedagogiju

Značenje i smisao pojma roditeljstva izuzetno su široki, a roditeljska praksa vrlo kompleksna i multiformna. Različiti autori, u nastojanjima da pojam odrede i roditeljsku praksu razumiju i objasne, navode nekoliko skupova pojava koje određuju roditeljstvo: doživljaj roditeljstva, roditeljska briga/skrb, roditeljski postupci, aktivnosti i ponašanje, te roditeljski odgojni stil. Roditeljima treba izobrazba iz područja roditeljstva ne zbog toga što nisu dovoljno dobri, već zato što su roditeljske uloge važne i zahtjevne, zapravo sve važnije i sve zahtjevnije. Tradicionalno se vjerovalo da su programi za izobrazbu roditelja potrebni samo onda kada nešto ne znaju, ali je taj model deficita/nedostatka danas zamijenjen modelom podrške i osnaživanja koji su kontinuirano potrebni svakom roditelju kako bi rastao u svom roditeljstvu. Podrška treba roditeljima kako bi ih se osnažilo da uče postati roditelji kakve njihova djeca trebaju i realizirati svoje uloge u najboljem interesu djeteta.

Princip najbolji interes djeteta je, zapravo, osnovni način zaštite prava djeteta. Procjena najboljeg interesa djeteta je jedinstvena i specifična aktivnost koju treba poduzeti za svako dijete pojedinačno, imajući na umu posebnost svakog djeteta i njegovih životnih i obiteljskih okolnosti. Responsivno roditeljstvo, roditeljstvo u najboljem interesu djeteta, koje je dobro i odgovorno naziva se uspješnim roditeljstvom. Kako bi roditelji uspješno djelovali u najboljem interesu djeteta, važno je da razvijaju kompetencije, njeguju pedagošku kulturu roditelja, te ostvaruju kvalitetne intraobiteljske odnose.

Cilj ovog izlaganja dvostruko je definiran. S jedne strane, bit će predstavljeni programi izobrazbe roditelja/staratelja/hranitelja i aktivnosti pedagoškog savjetodavnog rada kao prilike putem kojih se jačaju roditeljske kompetencije, a s druge strane bit će predstavljeni izazovi i prepreke o kojima svjedoče roditelji/staratelji/hranitelji u ostvarivanju najboljeg interesa djeteta kroz odgovorno roditeljstvo.

Zaključna razmatranja bit će prilika za promišljanje o smjernicama djelovanja svih zainteresiranih pojedinaca i referalnih mehanizama u zajednici kako bi roditelji/staratelji/hranitelji dobili neophodnu, adekvatnu i blagovremenu podršku.

Ključne riječi: odgovorno roditeljstvo, programi izobrazbe, pedagoško savjetovanje, najbolji interes djeteta.

IZAZOVI SAVJETOVANJA RODITELJA DJECE S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU

*Mr.sc. Emina Šarić-Krajišnik, Islamski pedagoški fakultet
Univerzitet u Zenici*

Roditeljstvo, samo po sebi, predstavlja jednu od izuzetno dinamičnih uloga u životu odrasle osobe, a svoju specifičnost odražava i u tome što zahtijeva stalnu fleksibilnost, promjene u navikama, odricanje i nove izazove. To je svojevrsan stresor koji ne prestaje, već se njegov intenzitet s vremenom mijenja, povećava i smanjuje u odnosu na razvojne i druge izazove sa kojima se roditelji suočavaju. Postavljajući ovu ulogu u kontekst roditeljstva djece sa teškoćama u razvoju, jasno je da su izazovi sa kojima se oni suočavaju često neočekivani, od (ne)prihvatanja dijagnoze i stanja djeteta, pa preko brige i rada sa djecom u skladu sa njihovim mogućnostima i sposobnostima (Rizvanović i Begagić, 2018), suočavanje sa vlastitim emocionalnim nedoumicama o tome da li zadovoljenje dječijih potreba podrazumijeva zanemarivanje ličnih, izazovi različitih tranzicija i prilagođavanja poput polaska u školu, puberteta, suočavanja sa adolescencijom, i drugi izazovi u zavisnosti od toga da li je teškoća urođena ili stečena. Da li će se roditelji efektivno suočiti sa ovim i drugim izazovima zavisi od samog vremena javljanja teškoće, kompleksnosti teškoće, same ličnosti roditelja, očekivanja od djeteta, ekonomskom, socijalnom, obrazovnom i drugom kapacitetu porodice, kvaliteti odnosa unutar porodice i van nje, informisanosti o pravima, prilikama i podrškama, te usvojenim strategijama suočavanja sa stresom, kako navode različiti autori (Leutar i Oršulić, 2015; Vukojević i sar, 2012; prema Tomaš, 2020). Jedan od načina pružanja podrške roditeljstvu i učenju strategija suočavanja sa izazovima jeste savjetovanje, pa će ovaj rad predstaviti ciljeve savjetovanja roditelja djece s teškoćama u razvoju, tehnike i vještine, te izazove u tom procesu.

Ključne riječi: izazovi, roditeljstvo, savjetovanje, roditelji djece s teškoćama u razvoju, podrška.

